

༡༡། ། བོད་ཀྱི་ངན་ལུ་ཚང་བའི་
ཞིང་བྱ་ལམ་ལུགས་།

མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་ བེ་ཅིན་དུ་བསྐྱུན་པ།

書号:2761(3)523

万惡的西藏农奴制度 (藏文)

民族出版社編輯出版 地址:北京安定門外和平

北京市書刊出版业營業許可証出字第047号

中央民族印刷厂印刷 民族出版社发行

各地新华書店經售

1960年5月北京第一版

1960年5月北京第一次印刷

787×1092毫米 1/32

印张5 5/8

印数:1—8,000册

統一書号: M3049(3)181

定价: 0.20元

དཀར་ཆག

1. ཟུར་ཁང་གི་ཁི་གསུམ་གཞིས་ཀར་ཞིབ་ཅད་བྱས་
པའི་སྒྲུན་སང་། (1)

2. བཀས་བཀོད་བརྒྱད་འཛིན་གྱི་གཞིས་ཀ་ཞིག་གི་
ནང་དུ་སྒྲུན་ནག་ཡིན་ལ་གདུག་རྩལ་ཅན་གྱི་
ཞིང་པ་བྱན་གཡོག་ལམ་ལྷགས་དེར་གཟིགས་ ..
དང་། (42)

3. ཁྱུ་རལ་ཅན་བདུད་ནག་གི་ཁ་སྤྲོ་བོད་བཀའ་...
ཤག་གི་“སྤྲོས་ཡིག” (75)

4. ཉ་ཅང་གདུག་རྩལ་ཆེ་བའི་མནར་གཅོད་ཁལ་...
ལྷ་གྱི་གནས་རྒྱལ། (83)

5. བོད་ཀྱི་ཞིང་པ་བྱན་གཡོག་ལམ་ལྷགས་ཀྱི་ ཁལ་
རིགས་མནར་གཅོད་ཅན། (107)

6. རུས་པ་བཅག་སྤྲོ་ཀང་མར་འཛིབས་པའི་སྒྲིད་...
སྤྲི་བུ་ལོན། (115)

7. ལག་དམར་ཁྲ་ཁང་བའི་གནས་རྒྱལ། (132)

8. རྒྱལ་ཁབ་ལ་ངོ་ལོག་བྱེད་མཁན་ཇག་པར་མང་...

ཚོགས་ཁྱིམ་གྱི་ལྷན་ཁྲིམས་འཕྲུལ་འཛིང་བྱས་པ། (138)

9. ངོ་ཁོག་འབྲུག་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་མཁན་གྱི་བྱེད་གཏོར་ལྟ་

བྱེད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཁྲིམས་ཚུལ། (149)

10. རྒྱལ་ཁབ་ལ་ངོ་ཁོག་བྱེད་མཁན་བྱུང་ཁང་.....

དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་ཀྱི་ཞལ་ལྟ་མ་ཞིག་གིས་

བྱུ་འཕྲོད་བྱས་པ། (161)

11. ཞིང་པ་བྱན་གཞིག་ལས་ལྷན་ཁྲིམས་འཕྲུལ་པ་

ཚོས་བྱུངས་པའི་དཀར་ཚོགས། (167)

ཟུར་ཁང་གི་ཁི་གསུམ་གཞིས་ཀར་ཞིབ་ ཅད་བྱས་པའི་སྒྲན་མང་།

མིང་གཞན་དང་། ངག་དབང་བསྟན་འཛིན། མ་ཅིན་ཆིབ།

པོད་ས་མཐོ་འི་ཐོག་དབྱར་དཔལ་ཐོག་མར་དར་བའི་དུས་ཚོགས་ཡིད་
 དུ་མོང་བའི་སྐབས་སུ་ང་ཚོ་ལྟ་ཁ་(ཡར་ལུང་གཙང་པོ་འི་རྒྱུད་)ཁུལ་དུ་...
 ཕྱིན་ནས་པོད་ཀྱི་ཞིང་པ་བྱན་གཡོག་བདག་པོ་ཆེ་གས་ངོ་ལོག་ཐག་པའི་བྱེད་
 གཏི་ཟུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་ཀྱི་པ་གཞིས་ཁི་གསུམ་གཞིས་ཀར་(དེ་
 ནི་མི་དམངས་ཉིན་རེའི་གསར་འགྱུར་ཐོག་“པོད་ཀྱི་གསར་བཞེ་དང་། ནི་ཉི་
 རུའི་མཚན་ཉིད་རིག་པ་”ཞེས་འཁོད་པའི་ཚུལ་ཡིག་དེའི་ནང་དུ་བཟོད་པའི་ཁི་
 གསུམ་གཞིས་ཀ་ཟེར་བ་དེ་རེད།) ཞིབ་ཅད་ཀྱི་འཚམས་འདྲི་ལན་གཅིག་བྱས་
 པ་ཡིན།

ཁི་གསུམ་གཞིས་ཀ་ནི་ལྟ་ཁ་ས་ཁུལ་དུ་ཟུར་ཁང་གི་ཞིང་ལས་ཁུལ་...
 གཞིས་ཀ་ཁག་དྲུག་ཡོད་པའི་ནང་གི་རྒྱུང་ཆེ་བ་ཞིག་རེད། ས་གནས་དེ་བཞིན་
 ཡར་ལུང་གཙང་པོ་འི་རྒྱུ་ངོས་ཀྱི་ཡན་ལག་རྒྱ་རྒྱུན་ཡར་ལྷོ་གསལ་བུའི་ཐོག་
 རོང་གི་ཐང་གཡོངས་སུ་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། ལྟ་ཁའི་གོང་ཁྱུར་ཉིང་པ་ཅིང་
 ཐང་གི་རྒྱུ་ངོས་ནས་ལེ་དབར་ཉི་ཤུ་ཅན་ཡོད་ཅིང་ས་གནས་དེའི་རྒྱུད་ནི་པོད་

གྱི་ཡུན་སྐུམ་ཚལ་པའི་ས་ཁུལ་ཞིག་ནི་ད་ཅིས་བཞུང་སྟེ་ལྷོ་ཕྱེད་ལྷན་པ་དང་ཆོ་
 ཅིང་ཐང་ནས་ཐོན་ཏེ་འགྲོ་ལས་འཁེལ་ཡུལ་དུ་ཞིང་ཁ་སྤྱོད་ལྷན་པ་ཡོད་པ་
 དང་། རྒྱ་ཡུན་གསུམ་གསུམ་པ་ལ། ལྷན་དང་པད་ཁ་སྟོན་ཐིང་ཐིང་དུ་
 ཡོད་པ། གཙང་པོ་འཁྱམ་གྱི་ནགས་ཚལ་ཁོད་དུ་མི་རྒྱུ་ནས་པར་བཟུ་
 པ། འདྲེན་ཆགས་འཛེལ་མོ་སོགས་ཀྱིས་སྐྱོད་སྤྱོད་སྟོན་པ། རྒྱུ་ལིང་
 གི་ཐིང་པའི་གསེབ་དུ་མི་ཚང་ཆགས་ཡོད་པ་སོགས་མཐོང་བྱུང་བས་དངོས་...
 འབྲེལ་ས་ཞིང་གཤིན་པ་ཡུལ་སྟོང་ས་ཉམས་དགའ་བ་ཞིག་འདུག

ས་གནས་དེའི་རྒྱུད་ནི་དེ་སྤྱི་པོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་རྒྱུད་ཀྱི་པའི་རྩེ་པའི་ས་...
 ཁུལ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཅིང་ཐང་ནི་ལོ་ཆིག་སྟོང་ལྷག་ཙམ་གོང་གི་པོད་
 ཀྱི་གཙུག་པོ་འཁྱམ་བྱེད་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཁུལ་སྐུམ་གཞིས་ཀ་ནས་རྩེ་
 དོས་སུ་རྒྱ་སྐབས་དེ་སྟོང་དུ་གསེར་གྱི་རྒྱ་ལེབས་ཅན་གྱི་གནའ་སྤྱོད་མོ་འཛེལ་
 ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་མིང་ལ་“ཡུམ་ཡུ་རྒྱ་ཁང་”ཞེས་ཟེར་གྱི་འདུག དེ་ནི་ལོ་
 ཆིག་སྟོང་དུག་པར་ལྷག་ཙམ་གྱི་གོང་དུ་པོད་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ་གཉེན་ཁོང་ཁྱིམ་པའི་པའི་...
 པའི་པོད་དུ་བརྒྱུད་པའི་ཁང་པ་དང་པོ་ཞིག་དེ་ད་ཅིས་ཟེར་རྒྱུ་ཡོད་པ་དེ།
 དེའི་རྩེ་ཕྱོགས་སུ་པོ་བྱང་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནི་སྟོང་པའི་སྐུ་སྐུ་པོ་རྒྱ་སྐུ་སྐུ་...
 སྟོན་གོང་གི་པོ་བྱང་དེ་ད་ཅིས་ཟེར་རྒྱུ་ཡོད་ཅིང་ཁུལ་སྐུམ་གཞིས་ཀའི་བྱང་
 ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་ལེབས་མེད་ཐིང་དེར་བསྐྱེད་པའི་ཁ་འབྲུག་དགོན་པ་ཡོད་པ་...
 དང་། བཤད་སྟེ་རྒྱ་རྒྱ་ན་སྤྱོད་ལྷན་ས་གནས་དེར་རྒྱ་པའི་ཁོང་ཆོ་བཞུགས་
 རྒྱུད་པ་དང་དེ་ཆེས་སྤྱོད་པ་དེ་བརྒྱུད་ནས་དེའི་ནང་རྒྱ་པའི་ཁོང་ཆོ་འེ་
 འདྲ་སྤྱོད་དང་ཁོང་གིས་པོད་སྟོང་པའི་རྒྱུད་པའི་རྩེ་ཐེང་པའི་སྐུ་སྐུ་...
 ཀྱང་མཐོང་རྒྱུ་འདུག

དེའི་རྒྱུ་ཀྱི་གཤམ་གཤམ་གྱི་རི་ལྷོ་ལ་དགོན་སྡེ་ཁག་མང་པོ་ཆགས་
མིང་། ལུང་གཞུང་ནང་དུ་ས་ཁད་ཉེ་ས་དེའི་མཆམས་ལ་གོང་ཆུའི་ལོག་དུ་
སྒྲན་རྩམ་དམར་པོ་ཡོད་པའི་ཁང་པ་དཀར་ཅི་ཅན་དེ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཆང་མ་
ཞིང་པ་བྲན་གཤམ་གྱི་ལོག་པོ་དེ་གཞིས་ཀ་དེད། དེ་ཆོ་འཕྲིན་མོག་ནས་སྤྱར་སྒྱུ་
དག་ཆེ་གསུམ་དང་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་གཤམ་སྒྱུ་དང་ཉམ་འཕྲོག་གི་སྒྲོ་ནས་དེ་གའི་
ས་ཞིང་བཟུང་སྟེ་གཞིས་ཀ་བརྩྭ་གསུམ་པ་དང་། དགོན་པ་བརྒྱུ་པ་པར་ས་ཟད།
ཞིང་པ་བྲན་གཤམ་གྱི་ཁག་རྩལ་སྒྱུ་དུ་ནས་སྤྱོད་ཁང་དང་། ལྷ་ཤག་བཞི་
ཉམས་སྤྲོད་པ་བརྒྱུ་པ་དང་། བྲན་བཀོལ་གྱི་ངལ་ཚུལ་སྒྱུ་དུ་ནས་ས་ཞིང་བདག་
གཉེན་དང་ཆབས་ཅིག་ཞིང་པ་བྲན་གཤམ་གྱི་ལོག་པོ་མཉམ་གཅོད་ཕྱེད་སའི་མི་ལྷལ་
གྱི་དབྱལ་པ་ཞིག་ཀྱང་བརྒྱུ་ཆུལ་མཐོང་ཐུབ།

ཐོད་ཀྱི་ས་གནས་གཞན་དག་དང་བསྐྱར་ནས་གནས་དེའི་རྒྱུ་ལ་ཞིང་ས་
བྲན་གཤམ་གྱི་ལོག་ལྷལ་སྤྱུགས་ཆེས་ཆ་ཆང་པ་དང་། བྲན་གཤམ་གྱི་ལོག་ལྷལ་
ཀྱི་རྒྱལ་ལྷལ་ཀྱང་ལྷལ་ཆེན་པོར་བསྐྱར་ཡོད། ཐོད་ཀྱི་ངོ་ལོག་ལྷལ་པ་
ནམས་ཀྱིས་དེ་ག་ལྷལ་ཆང་སྟེ་པར་བཟུང་ནས་ཉམ་སྤྱོད་ལོ་གཅིག་ཅུ་ལྷལ་
པ་དེད། མི་དམངས་ནམས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུད་ལྷལ་གྱི་རིང་ལ་སྤྱུག་བསྐྱེད་མཐའ་
དག་གྱིང་ནས་རྒྱུད་མའི་དུས་མཆམས་སྤྱར་ཡང་སྤྱར་པར་བྱུང་མཁྱེད་པའི་
སྤྱུག་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་གྱིང་དགོས་ཀྱིང་ཞིང་། ལ་མ་ལྟས་ལོ་མགོ་སྤྱར་དཀར་
མིང་མིང་ཞིག་གིས་བཤད་པར་“ཁྱིམ་ཆོ་ལེབས་པ་རྟོག་ཅན་གྱི་འགྲུངས་ལྷལ་
ན། ང་ཆོ་མི་མེད་གསོན་ཐུབས་བྲལ་མོང་”ཞེས་དང་དེའི་དམག་མི་ནམས་
ལ་ཟེར་བ་ནང་བཞེད་དེད།

དེང་སྐབས་ངོ་ལོག་ལྷལ་པ་ཅུ་མེད་གཅོད་དག་བཞེས་ཟིན་པ་དེད།

པོད་ཀྱི་གསར་བརྗེའི་རྒྱལ་པོ་ལོང་གི་མདུན་དུ། གདུག་རྩལ་ལྷ་སྐྱོ་འཛིང་
བ་བླ་གཡོག་ལས་ལུགས་འཕྲོད་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད།

ང་ཚོས་ངོ་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུའི་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་གྱི་ཞིང་བ་བླ་.....
གཡོག་ལས་ལུགས་ཀྱི་གཞིས་ཀ་འདི་ནི་ས་ཁུལ་དེ་ཙམ་ཕྱ་ཞིག་གི་ཐོག་དང་ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ཁྱེད་དེ་ཙམ་ཕྱ་ཞིག་གི་ཐོག་ཏུ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་རེད།

དང་པོ། གདུག་རྩལ་གྱི་དང་གསེས་བབྱང་སྤྱི་འཕྲོག་

བཙམ་གྱི་སྒྲོ་ནས་བྲིས་ཚང་བཙུགས་པ།

ང་ཚོ་ཁོ་གསུམ་གཞིས་ཀར་སྐྱེལ་ས་པའི་ཉིན་དེའི་ཉིན་དགུང་ལ།

ཞིང་ཁར་ཉི་མ་ཆ་པོ་ཕྱག་གི་ཡོད་ཀྱང་། གཞིས་ཀར་སྐྱོན་མིང་གི་གྲིབ་

འོག་བསྐལ་པོ་འདུག རྒྱང་དཀྱིལ་དུ་ཁང་བ་ཐོག་ས་གསུམ་ལྷན་ཞིག་ཡོད་

བ་དེ་ནི་གཞིས་བདག་གི་ཁང་བ་རེད། ཟུར་ཁང་གིས་བཟང་བའི་གཞིས་

སྤྲོད་ཁང་བ་དེར་བསྐྱེད་ཅིང་། དེང་སྐབས་ངོ་ལོག་ཇག་གཏི་དེ་ཕྱོས་ཕྱིན་

བ་རེད། དེའི་མཐུའ་འཁོར་དང་། ཞིང་ཁར་ཁང་རྒྱང་གོག་རལ་

འགའ་ཞིག་འདུག་པ་དེ་དག་ཞིང་བ་བླ་གཡོག་ཚེ་འཛོལ་གས་རེད། ཐོག་

ཁང་ཆེན་པོ་དེར་སྒྲོ་ར་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཡོད་པ་ཕྱི་འཛོལ་དེའི་ནང་ན་ར་དང་།

བ་ཚང་བསྟར་ཆགས་སུ་ཡོད་པ་དང་། ཁང་པའི་འཁྲིས་སུ་བྱ་རྒྱང་ཞིག་གི་

འོག་ན་ཁལ་གྱི་རྒྱ་འཁྱུང་སའི་མིང་ཕྱ་ཞིག་འདུག ནང་གི་སྒྲོ་ར་ཕྱིན་པ་

དང་། སྐས་འཛོག་གཉིས་གསེབ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་ཞིང་བ་བླ་གཡོག་ཚེ་

ཁང་ཆེན་མར་འགྲོ་བསྐྱོད་ཀྱིས་དེའི་གདང་ཕུར་ཀོང་ཀོང་དོད་འདུག ཐོག་

ས་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པའི་ཚོས་ཁང་གི་སྒྲོ་ར་སྤྱི་ལོ་ལ་ལ་བ་དང་།

དེའི་ཉེ་འགུལ་དུ་མཚོང་ཁང་ནས་ཁྱུང་གི་ནང་དུ་ཀ་པའི་ཤོག་འཛིན་.....
བཅོས་མི་མགོ་ཁ་གདངས་མཆོག་ཅིག་ཅན་བཀལ་འདུག་པས་དངངས་སྒྲག་
སྒྱེད་ཤོས་པ་ཞིག་རེད། སྟོང་དུ་མཚོང་ཁང་ནས་ཁྱུང་གི་ལ་ངོ་ལོག་ཐག་
པ་ཆོས་ཡུན་རིང་བཅས་ཀྱང་ད་དུང་ནས་དང་མར་སོགས་ཀྱིས་གང་ནས་ཡོད་
པར་མ་ཟད། ཞིང་པ་བྲན་གཡོག་ནམས་རྟོགས་པར་ལུས་ནས་གདོང་
མདོག་མེར་མོར་འགྱུར་ཞིང་། ས་སྐྱུ་པོ་ཆགས་ཀྱང་དེའི་འབྲུ་མཚོང་ནང་
གི་བྱ་རུལ་བ་དང་། བད་སྐྱུ་སྟོད་ཕྱིར་འཛག་གི་ཡོད་པ་རེད།

ཞིང་པ་བྲན་གཡོག་ལས་ལུགས་ཀྱི་དཔེར་འོས་པའི་གཞིས་ཀ་འདིའི་...
ནང་དུ་གསུམ་གྱི་རྟོག་པོ་སྐབས་ཞིང་བྲན་བདག་པོ་ཆེ་བས་ཀྱི་གདུག་རྒྱུ་བ་ཀྱི་ཟེལ་
ངས་མདོན་ཞིང་། མི་རྣམས་ཀྱི་བསམ་པར་སྒྲིབ་པ་དང་། རྒྱུངས་འགྲེལ་
སྐྱུ་ནག་བཅས་ཀྱི་སྒྲུང་པ་འཆར་འཇུག་གི་འདུག

གཞིས་ཀ་དེའི་ལོ་རྒྱུས་སྟོན་ལ་མི་ཚོ་འི་བཤད་རྒྱུ་འདི་འདྲ་ཞིག་.....
འདུག་པ་གསུམ་གསལ།

ཟུར་ཁང་གི་གཞིས་ཀ་ཉིང་པ་ནི་ཤོག་མར་རྟོ་ངོས་ཀྱི་རི་གསལ་དུ་...
ཡོད་ཅིང་། རྒྱལ་བ་སྐྱེ་འཕྲིང་ལྟ་པའི་སྐབས་སུ་(ལོ་སུམ་བརྒྱ་ཉུག་ཅན་
ཀྱི་ཁོང་ལ་)ཟུར་ཁང་གི་མི་ཞིག་གིས་“གཟིན་དཔོན་མཁན་པོ”ལྟ་བུ་དེའི་...
དབང་ཆར་བཞིན་ནས་མཛོས་སྒྲུག་དང་ལྟན་པའི་ས་ཆ་གཤིན་པོ་དེ་དམ་.....
ཐོགས་ཀྱིས་གཞིས་ཀ་གསར་པ་བཅོས་པ་རེད། གཞིས་ཀའི་ཁང་ཆེན་
དེ་གསར་རྒྱུ་ཕྱིར་སྐབས་ལར་ཁྱུང་སྟོད་རྒྱུད་དང་། དཀྱིལ་རྒྱུད། རྒྱུད་
རྒྱུད་བཅས་ཁག་གསུམ་ཀྱི་རྒྱ་ཁྱོན་ལེ་དབར་བརྒྱ་ཅན་ནང་དུ་ཆུད་པའི་མི་.....
མེར་རྣམས་ལ་བཀའ་རྒྱ་བཤད་ཉེ་སྟོང་འགྲུགས་ལྟ་བུ་ཤོག་དེ་ཁྲལ་རི་གསལ་

ལྷ་ས་གནས་དེ་པར་པོ་མ་ཁྱིམ་མང་པོ་ཁྱུ་བཞུགས་ཏེ་དོ་དཔོན་འབྲེན་
 རྒྱུད་བཅུག་པ་དང་། ཞིང་པ་བྲན་གཞིག་ནམས་ལྷག་ཆེན་གྱིས་བདས་ནས་ས་
 ཐག་རིང་པོ་ནས་གདུང་མ་སོགས་དཔོན་བློན་ལྟེན་བཅུག་པ་རེད། ཁང་
 པ་དེ་བཞིན་དེ་སྤྱོད་པའི་ཆེ་མོ་བ་ཀླད་པོ་ཞིག་གིས་ུས་གཞི་བཏིང་བ་
 ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སྐབས་དེར་ཁང་པ་དེའི་བཟོ་དབྱིབས་དཔེ་གསར་དང་།
 བཞིན་ཉམས་ལུས་པ། རྒྱུ་སྤྱོད་ཀྱི་ནམ་པ་བཅས་ཆང་ཡོད་པར་བརྟེན་
 སྐྱེད་ཀྱི་ཆེ་ཁག་གཞན་དག་གིས་ཡིད་སྤོངས་དང་ཐུག་དོག་ལྟེན་གཞི་ཞིག་ཏུ་གྱུར་
 པ་རེད། ཁང་པ་གསར་རྒྱག་ཟིན་ཆེས་ཟུར་ཁང་གིས་སྤང་མི་གཞན་གྱི་
 ཁང་པར་གྱིང་བཟོ་ཆེ་མོ་བ་དེས་གཞི་ུས་འདིར་རྒྱ་སོགས་ལྟེན་ཏུ་མི་འཇུག་
 བའི་ཆེད་ཏུ་གདུག་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོས་གྱིང་བཟོ་ཆེ་མོ་བ་ཀླད་པོ་དེའི་ལག་པ་
 གཡས་པ་བཅད་པ་རེད།

གཞིས་ཀ་དེ་པ་མིང་འདོགས་རྒྱུ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། གཞིས་
 སྤྱོད་སྤྱོད་མས་བཤད་སྤྱོད་ལྟར་ན། ཁང་པ་དེའི་ཐོག་སྤྱོད་ནས་གནས་རི་
 གསུམ་མཐོང་གི་ཡོད་པར་བརྟེན་ “ཁི་གསུམ་” ཞེས་བཞེད་དེ་ “བཟ་གིས་པ་
 གསུམ་” ཆང་བའི་དོན་ཞིག་རེད་ཅེས་བཞེད་ཀྱང་། དེ་གའི་ཞིང་པ་བྲན་
 གཞིག་ཀླན་པ་ཆོར་བཤད་སྤྱོད་ཞིག་འདུག་པ་ནི་གཞིས་ཀ་དེ་གསར་རྒྱག་ལྟེན་
 སྐབས་ས་དོ་དང་། ལས་མི། རྒྱ་ཆ་བཅས་གསུམ་ཀར་འགྲོ་གྲོན་སྐར་
 མི་ཅམ་ཡང་གཏོང་དགོས་མ་ཡུང་པར་རང་བཞིན་གྱིས་ “ཁི་བཟང་གསུམ་”
 ཡུང་པར་བརྟེན་ནས་ “ཁི་གསུམ་” ཞེས་བཞེད་པ་རེད་ཅེས་ཡོད་སྤྱོད་འདུག་
 ཟུར་རྒྱུ་ཆེ་ལྟར་ཡོད་ཀྱང་དོན་སྤྱོད་ནི་ཟུར་ཁང་གི་མེས་པོ་འི་མི་
 དབས་ནས་གདུག་རྒྱུ་བ་ཀྱི་རང་གཞིས་བཟུང་སྟེ་འཕྲོག་བཅོམ་གྱི་སྐོ་ནས་ཁྱིས་

ཆེད་བཅུགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་གནས་ཚུལ་དེ་རང་གི་ཐོག་ནས་གསལ་བོར་

མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་འདུག

དུས་དེ་ནས་བཟུང་ཞིང་པ་བྱན་གཡོག་མང་པོ་ཏྲ་ལྷག་འོག་གདུང་

བས་འཁྲུན་སྒྲོག་པ་དང་། གཞིས་ཀ་དེ་ས་ཞིང་ཐོག་ཞིང་པ་བྱན་གཡོག་

གྲངས་ལས་འདས་པའི་ཁྲག་གི་མཆི་མས་ས་ཞིང་སྒྲོན་པར་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱུ་ཁང་གིས་ཁྲག་རྒྱལ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷ་སར་གཞིས་གཤམ་བཞིན་

ཉམས་ལུན་པའི་ནང་དུ་བག་མེད་ལོག་གཡོག་ངོ་ཆ་ཁྲུལ་འདས་ཀྱི་འཛོ་བ་སྒྲུལ་

ཞིང་། ཏྲ་ལ་པར་མི་དམངས་ལ་མནར་གཅོད་བྱེད་པའི་སྒྲོག་གཡོག་ངན་རྒྱས་

ཁོ་ན་ཁོ་ལ་བྱན་ནས་བསྐྱེད་པ་རེད།

གཉིས་པ། ས་ཞིང་མི་འདྲ་བ་ཁག་གསུམ་དང་།

ཞིང་པ་བྱན་གཡོག་མི་འདྲ་བ་ཁག་གསུམ།

གཞིས་ཀ་འདིར་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་ཆེད་དུ་ཐོག་མར་དེའི་ས་ཞིང་མི་འདྲ་བ་
ཁག་གསུམ་དང་ཞིང་པ་བྱན་གཡོག་མི་འདྲ་བ་ཁག་གསུམ་སྒྲོར་བ་གད་རྒྱུ་ཡིན།

གཞིས་ཀ་དེར་ཁྱོད་པ་སྒྲོམས་སོན་ཁལ་ཆིག་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་
འགྲོ་བའི་ས་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། ཁྲུལ་དེར་ཞིང་པ་བྱན་གཡོག་དུད་ཆང་ལྷ་
བརྒྱུ་དང་དགུ་ལ་མི་གྲངས་སུམ་བརྒྱ་བརྒྱ་མེད་གཉིས་ཡོད་པ་བཅས་ཆང་ས་
རྒྱུ་ཁང་ལ་བདག་པ་ཞིག་རེད། རྒྱུ་ཁང་གིས་གཞིས་ཀ་དེར་གཞིས་སྟོད་
གཅིག་བཞག་ཡོད་པ་ཁོ་པ་ནི་དབང་ཆ་ཆང་ས་ཡོད་པའི་ཞིང་པ་བྱན་གཡོག་
བདག་པོ་དེ་ཆབ་བྱེད་མཁན་དེ་དག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། གཞིས་སྟོད་དེ་
ལོ་ངོ་གསུམ་མས། ལ། ཡང་ན་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ནས་ཐོངས་དེ་

བརྩོན་པ་རེད།

གཞི་ཅི་ཐོག་དུ་ས་ཞིང་ཁག་གསུམ་དུ་དབྱེ་ཡོད་པ།

(1) ཟུར་ཁང་གི་“སྒྲིང་ཞིང་”ནམས་གཞིས་སྒྲོང་པས་ཐད་ཀར་...
བདག་གཉེར་བྱས་ཏེ་ཕུ་ལག་ལ་བརྟེན་ནས་འདི་པས་ལས་ཤུད་པའི་ས་ཞིང་...
ཞིག་ཡིན་པ་དང་། སོ་ནམས་དུག་བརྒྱ་དུག་ཅུ་ཙམ་འགྲོ་པའི་ས་ཞིང་
ཁོངས་ནས་སོ་ནམས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་འགྲོ་པའི་ས་ཞིང་ནི་ཟུར་ཁང་གིས་དེ་...
ཐའི་པོད་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གི་ཁུལ་ཞིང་བཙན་ཉར་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་...
ཞིང་། སྒྲིང་ཞིང་ཆང་མ་ནི་ཁང་ཆེན་ཉེ་འགམ་གྱི་ཆུ་གཤོང་བདེའི་ས་
ཞིང་ལེགས་གསུམ་ཡིན་པ་དེ་ཆོར་ཐོན་འབབ་བརྒྱ་སྒྲིང་ཐང་ཆུ་གསུམ་གྱི་ཡོད་...
ཅིང་། དེའི་ཡོང་འབབ་ནམས་ནི་ཟུར་ཁང་དང་ཁོ་པས་བཟང་པའི་གཞིས་
སྒྲོང་ལ་བདག་པ་རེད།

(2) “ཁུལ་ཁང་ས་ཞིང་”ནི་“ཁུལ་བར་”བཤོ་བ་ཤེད་བྱས་ཏེ་མོ་
འདི་པས་ཤུད་པའི་ས་ཞིང་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ས་ཞིང་དེ་རིགས་མོ་འདི་པས་
ཤུད་མཁན་གྱིས་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་ཞིང་པ་བྲན་གཤམ་བདག་པོར་
ཁུལ་རིགས་སྤྱི་ཆོག་ས་འཇམ་དཔོན་གྱིས་ཁྱོད་པ་སྒྲོམས་ཁུལ་ཞིང་“ཁང་”བཙོ་
བརྒྱད་ཡོད་པ་དེ་ནམས་ཁུལ་ཁང་དེར་སོ་ནམས་བཙོ་ལྷ་ནས་སུམ་ཅུའི་བར་
མི་འདུ་བ་སྤྱི་ཆོག་ས་ཡོད། ཁྱོད་པ་སྒྲོམས་སོ་ནམས་སུམ་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་ལྷག་
ཙམ་འགྲོ་པའི་ས་ཞིང་ཡོད་པ་དེས་ས་ཞིང་ཡོངས་རྒྱ་གསུམ་གྱི་གསུམ་ཅ་གཅིག་
ཀྱང་ཟིན་གྱི་མེད་པ་རེད།

(3) གཞིས་སྒྲོང་གིས་ཐོགས་མར་བཟང་པའི་ས་ཞིང་ཁག་གཅིག་ལ་
“ཐོགས་ཞིང་”ཞེས་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་དེའི་སོ་ནམས་དེའི་སར་དེ་ཐོགས་མ་...

ཁལ་ཕྱེད་བཞི་དེ་སྐྱོད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་ཉི་ཅར་ལོ་གས་གོང་དུ་ས་ཞིང་
 ཁག་གཅིག་ལ་ཤོགས་ས་འབྲུ་ཁལ་དུག་བར་སྤར་ཞིང་། ས་ཞིང་དེ་གས་
 རྒྱ་ཁྱོན་ནི་ཕལ་ཆེར་སོན་ཁལ་བརྒྱ་ཅས་ཞིག་ཟིན་གྱི་ཡོད། དེའི་ནང་ནས་
 ཕལ་ཆེ་བ་ནི་རྩུར་ཁང་གིས་དེ་སྤེའི་བཀའ་གསལ་གི་ཁལ་ཞིང་ཁོངས་ནས་
 བཅན་ཉར་བྱས་པ་ག་སྟག་དེད། ཁག་གཅིག་ལ་ཕྱེད་ཤོགས་ཀྱི་ས་ཞིང་
 ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་མིང་ལ་“གས་ཞིང་”ཟེར་གྱི་ཡོད་ཅིང་། དེ་གས་ཀྱི་
 རྒྱ་ཁྱོན་ནི་ཕལ་ཆེར་སོན་ཁལ་ལྟ་བུ་ལས་མས་འགྲོ་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་
 དེགས་ནི་གཞིས་སྐྱོད་ཀྱིས་“སྤྱི་ཞིང་”ནང་ནས་བཅན་ཉར་བྱས་པ་ཞིག་དེད།
 སྤྱི་ཞིང་གཞིས་ཀ་དེའི་ཞིང་གི་ནང་ནས་སོན་ཁལ་དུག་ཅུ་ཅས་འགྲོ་བའི་སྤྱི་
 ཞིང་ཞིག་རྩུར་བཀའ་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཁལ་པ་ཐུན་མོང་ལ་དབང་སྤྱི་ཁལ་དེགས་
 རྒྱ་མང་རྒྱག་པའི་འགྲོ་ཕྱིན་གྱི་གཏོང་དམིགས་གིག་ཡིན་ཡང་། ད་ཕན་
 ལོ་ལྟ་བུ་ཅས་གོང་གི་གཞིས་སྐྱོད་ཅིག་གིས་སོན་ཁལ་ལྟ་བུ་འགྲོ་བའི་སྤྱི་
 ཞིང་བཅན་འགྲོག་བྱས་དེ་“གས་ཞིང་”ལ་བསྐྱུར་ཐོག་དེའི་ཡོང་འབབ་ནས་
 གཞིས་སྐྱོད་ལ་དབང་རྒྱ་བཟོས་པ་དེ་ནས་བཟུང་ལས་ངན་རྒྱན་འཇགས་སུ་
 བྱར་བ་དེད།

གཞན་ལང་སོན་ཁལ་ཉི་ལུ་སུས་ཅུ་ཅས་འགྲོ་བའི་ས་ཞིང་ཆུང་ཁག་
 བརྒྱ་སྟག་ཅས་ཡོད་པ་དེ་དག་ནི་གཞིས་སྐྱོད་དང་གི་ཅག་ཅིག་འགྲོ་སོང་
 གཏོང་དམིགས་དེད།

གཞིས་ཀའི་ནང་གི་ཞིང་པ་ཐུན་གཞིག་ཁག་གསུམ་དུ་དབྱེ་ཡོད་པ་
 ག་གས་གསལ་སྟར་ཡིན།

(1) ཁལ་པ་ནི་ཁལ་ཞིང་འདྲེབས་མཁན་གྱི་ཞིང་པ་ཐུན་གཞིག་

10

ཚུལ་ཐུབ་པའི་མི་ཞིག་མི་ཚབ་དུ་བཅུགས་ཡོད་པ་རེད། ཁྱེད་པའི་དུད་ཚང་
 ཉི་ཤུ་ཅུ་བཞི་ཡོད་པའི་ནང་གི་ཁྱེད་པ་ཆེ་གསུམ་གྱི་གྲིས་འཛིན་མ་བཟུང་།
 ཤིས་ཀྱི་བཟའ་ཟླ་འདས་པོ་གཞིས་སྡོད་ཕྱིད་མཁན་དེས་ཁྱེད་ཀྱི་གཅིག་
 ལྷག་ཅམ་གྱིས་ཞིང་བཅའ་རྟེ་མོ་འི་ནང་དུ་ནང་བཟན་དང་ཁྱེད་གཞིག་གི་མི་
 གངས་བཅུ་གཉིས་ཅམ་གསོ་ཉར་བྱས་པ་དང་འབྲུ་ཁལ་བཟུ་ལྷག་དུ་མའི་སྤྱིད་
 ལྷིའི་འབྲུ་བུན་བཅའ་རྟེ་དང་ཉིད་ཀྱིས་ངལ་ཚུལ་མི་ཕྱིད་པའི་བཟུ་གཞིག་མཁན་
 ཞིག་དུ་གྱུར་པ་རེད། དེ་མིན་དུད་ཚང་གཉིས་ཡོད་པའི་ནང་གཅིག་ནི་“རྒྱན་
 བོ་”དང་། གཅིག་ནི་མི་ངན་ལུས་ཀྱི་གཤེད་མ་རྒྱུད་པ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན་
 ཞིང་པ་བྲན་གཞིག་གཞན་ནམས་ལ་གཉའ་གཞོན་ཕྱིད་པ་རེད། དེ་མིན་དུད་
 ཚང་ཉི་ཤུ་ཅུ་གཅིག་ནི་བྱ་ལོན་གྱི་འོག་ནས་ལང་མི་ཐུབ་པ་ཤི་རྣམས་ཡིན་
 ཞིང་། མོ་རྟེལ་པོ་འི་ནང་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་འི་ངལ་ཚུལ་བྱས་ཀྱང་བཟའ་
 བཅུད་ལང་ལྷང་གི་མེད་པ་རེད། བཟུང་གིས་ཀྱི་ནང་དུ་མོན་མཛོ་གསུམ་
 དང་ཐོང་གསོལ་སོགས་ཞིང་ལས་ཡོ་ཕྱད་ཆེ་གསུམ་ཡོད་པ་ལྟར། དེ་གྱིངས་
 ཁྱེད་པ་ཚོར་རྟེ་རྟེལ་དང་། བོང་བྱ་(མང་བར་བཅུ་ཅམ་དང་ཉུང་བར་
 གསུམ་མམ་ལྷ་རེ་ཡོད་པ་ནམས་ཀྱི་དམིགས་ལུས་གཙོ་བོ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཕྱིད་རེད།)
 ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཞིང་ལས་ཡོ་ཕྱད་ཐོན་ཀོ་མ་དང་། ལྷག་མ།
 གྱིང་དཔྱག་ཅམ་བཅས་ལས་མེད་ཅིང་། ཉུང་གས་ལ་བཞོན་མ་དང་།
 ལྷང་། ར་ལྷག་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་རེད།

(2) “དུད་ཚང་”ཟེར་བ་ནི་ཁྱེད་ཞིང་མེད་པའི་ཞིང་པ་བྲན་གཞིག་
 ཡིན་ཞིང་། རྟོན་བསྐྱེད་མཁན་དུད་ཚང་སུས་ཅུ་སོ་ལྷ་ཡོད་པ་རེད། དུད་
 ཚང་ཉི་ཤུ་རྣམས་ཅམ་གྱིས་ཞིང་ཁ་རྒྱུད་ཚུང་རེ་བྱུང་བོགས་མར་ལྷངས་ནས་

འདིབས་ལས་བྱས་ཏེ་ཁྲ་པའི་ཚབ་དུ་ཁྲ་འུལ་ཀྱག་པ་དང་། ཉིན་ལས་
 སྐྱུག་བྱས་ནས་འཛོལ་སྐྱུག་པ་དང་། དེ་འཕྲོས་ཚས་སྐྱུག་བྱས་སྐྱུག་
 པ་དང་། རྩོན་སྐྱུག་པ་སྐྱུག་ལག་གིས་ལས་དོན་བྱེད་པ་དང་།
 ལ་ལས་སྐྱོང་སྐྱོང་མི་ཚོ་སྐྱུག་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་མིན་“འུལ་གྱི་ཡོད་ཀྱི་”
 ཀྱི་མཐུན་དུང་ཆང་འགའ་ཤས་ཡོད་པ་དེ་ཚས་ཉིན་བཅུ་ལྷེ་ནང་གཞིས་སྤྱོད་
 ལ་འུལ་གྱི་ཉིན་ལྱུག་པ་དང་། ཉིན་ལྱུ་རང་གི་ལས་དོན་བྱས་གི་ཡོད་པ་
 རེད། དུང་ཆང་ཚར་ཁལ་ཞིང་མེད་ཀྱང་། གཞིས་ཀྱི་ནས་རང་བཞིན་
 བྱིན་ཐོན་བྱས་མི་ཚོ་གྲ་མ་ཟད། ལོ་རྒྱུད་མངའ་བའི་ལ་མི་ཤོགས་སྤྱང་
 གསུམ་ནས་སྤྱང་བཅོམ་ལེ་བར་སྤྱོད་དགོས་པ་དང་། ལྷ་སྐྱོང་གང་ཡང་མེད་
 བར་ཁལ་འུལ་ཉིན་དུག་ནས་ལྷ་བྱེད་བར་ཀྱག་དགོས་མིང་། དུང་ཆང་གི་
 བྱ་ལྷག་ནི་དུང་ཆང་ཡིན་པ་རེད།

དུང་ཆང་ཡལ་ཆེ་བ་ནི་གཞིས་ཀྱི་དེ་རང་དང་། ས་གནས་གཞན་དག་
 ནས་ཁྱིམ་སྤྱང་ས་ཏེ་ཡོང་བ་གྲ་ལྟ་བུ་རེད། ས་ཞིང་ཀྱི་ཁྱོད་ཆང་བ་རེ་ཆང་
 འདིབས་མཐུན་དུང་ཆང་ཁ་ཤས་ལ་ཡོང་བྱ་དང་། བཞོན་ནམ། དེ་མིན་
 སྐྱོང་ལྷགས་ཅི་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་དེ་བྱིངས་ཆང་མར་ཡོད་པ་མ་རེད།

(3) “ནང་བཟན་”དང་། “ཁྲ་པ་གཡོག་”ཁྱོད་བསྐྱོམས་ལྷ་

བཅུ་རྒྱུག་ཅན་ཡོད་པ་དང་། ནང་བཟན་ནི་ནང་ལས་ཞི་ཅིག་བྱེད་མཐུན་གྱི་
 ཆོ་གཡོག་ཡིན་ཡང་། ལ་ལས་ཞིང་ཁའི་ནང་ངལ་ཚུལ་ཡང་བྱེད་དགོས་
 གི་ཡོད་པ་རེད། གཞིས་སྤྱོད་ལ་ནང་བཟན་མི་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་ཚས་ཆུ་
 ལེན་པ་དང་། སྐྱོང་ཆས་བཟོ་བ། རྩ་གསོ་ཆགས་སྐྱུག་བྱེད་པ་དང་།
 (གཞིས་སྤྱོད་གྱི་ཆོ་སྤྱོད་དུ་ནང་བཟན་མི་གྲངས་བཅུ་རྒྱུག་ཅན་ཡོད་པ་དང་།

ཚེ་སྤྱད་དུ་འགྲོ་སོང་ཆུང་ཆེད་ཁྱེད་གཞིག་གི་ནང་ནས་མི་འབྲེན་དེ་ནང་ལས་...
 རྩེད་བརྒྱུ་པ་གང་ལགས་ཞེ་ན་ཁྱེད་གཞིག་གི་སྐོ་ཆས་ནི་ཁྱེད་པས་མཁོ་འདོན་
 རྩེད་དགོས་པའི་རྒྱུ་ལྱིས་རེད།) ཁྱེད་པ་ཆེན་པོ་བཟ་ཤིས་ཀྱི་ནང་དུ་འདྲ་
 ནང་བཟན་མི་དུག་ཡོད་པ་(བཟ་ཤིས་ཀྱི་ནང་དུ་བྱན་གཞིག་མི་བརྒྱ་གཉིས་...
 ཡོད་པ་རེད། དེའི་ནང་ནས་མི་དུག་མིང་ལ་ཁྱེད་གཞིག་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཀྱང་
 དོན་དངོས་ཐོག་ནང་བཟན་དང་གཅིག་མཚུངས་རེད་)དེ་ཆོས་ཞིང་ལས་ཤེས་
 ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། ཁྱོད་ཆོས་རྒྱ་དངོས་སྤྱད་གཅིག་ཀྱང་མེད་པ་དང་། སྤྱིན་
 བདག་གིས་བཟའ་བཅའ་(ཤོད་པ་ལྷུང་འགྲངས་)དང་། རྒྱུན་ཤོས་(ཅ་
 རས་ལྷ་ཤུའི་ཤོས་རྒྱིང་རྒྱལ་གཅིག་ལས་མེད་པ་)སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ཁྱོད་
 ཆོས་མི་ལུས་ཀྱི་རང་དབང་གཏན་ནས་མེད་ཅིང་། རུ་ལྷག་ཆོའང་ནང་
 བཟན་ཡིན་པ་རེད།

ཁྱེད་གཞིག་ནི་སྤྱིར་བཏང་གཞིས་ཀའི་སྐོར་ཞིང་གི་ཐོག་དུ་རྟག་པར་...
 ཁྱེད་ལྷ་རྒྱུ་མཁུ་ལམ་དེ་ཆོས་ཟེར་ཞིང་། དེ་ཆོས་ནང་ནས་འགའ་ཤིས་
 ནི་ཁྱེད་པའི་ནང་མི་ཡིན་པ་དང་། ཁྱོད་ཆོས་ཤོག་གནས་ནི་ཁྱེད་པ་ཡིན་པ་
 རེད། ཁྱེད་པས་ནི་གཞིས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཁྱེད་པ་དང་། དུད་ཆུང་གཞན་དག་
 ནས་འབྲེན་པའི་མི་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ངལ་རྩལ་ཤེས་མི་ལྟང་པའི་ཁྱེད་པའི་...
 ཆལ་དུ་ཁྱེད་གཞིག་རྒྱུ་དགོས་ཤིང་། མི་དེ་ཆོས་སྤྱི་ཆོག་ཤོག་གནས་
 ཀྱང་ཁྱེད་གཞིག་དུ་གྱུར་པ་རེད། ཁྱེད་གཞིག་དུ་གྱུར་རྗེས་མི་ལུས་ཀྱི་
 རང་དབང་རྩ་བ་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད། དངོས་འབྲེལ་ཁྱོད་ཆོས་གཞིས་
 ཀའི་ནང་དུ་རྟག་པར་ལྷ་རྒྱུ་པ་དང་། ཁྱེད་པའི་ནང་དུ་བསྐྱེད་ནས་
 ལས་ཀ་ཤེས་པ་བཅས་གང་ལྟར་མི་ཆོ་གཅིག་རིང་ཁྱེད་གཞིག་ཡིན་པ་མ་...